

www.takern.se

TÅKERNS FÄLT- STATION

Tranor.

Foto: Björn Graatrud

informerar feb-17

Föreningen Tåkerns Fältstation är en sammanslutning av fauna- och floraintresserade personer och har till ändamål att främja intresset för biologiska studier samt att verksamt deltaga i arbetet för naturskydd. Verksamheten stöds ekonomiskt av Tåkernfonden.

Styrelsen

Ordförande:	Bengt Andersson Åkerstigen 6 599 32 ÖDESHÖG	070-49 06 09 lago.andersson@telia.com
Vice ordf:	Tommy Tyrberg Kimstadvägen 37 610 20 KIMSTAD	tel 011-532 30 tommy.tyrberg@gmail.com
Sekreterare:	Lars Gezelius S. Krängevägen 16 585 99 LINKÖPING	010-223 53 94 lars.gezelius@lansstyrelsen.se
Kassör:	Jan Henriksson Bondegatan 15 A 595 52 MJÖLBY	0142-138 63 janne.bittan@bredband.net

Ledamöter:

Ellen Hultman Stora Broby 1 599 93 ÖDESHÖG 070-942 39 03 ellenhultman@yahoo.se	Konny Hörberg Vretgatan 11 573 61 SOMMEN 070-545 40 98 konnyh@hotmail.se	Tommy Berg Norra vägen 57 596 33 ÖDESHÖG 0702-46 83 71 b.tommy@live.se	Adam Bergner Djurgårdsgatan 89 582 29 LINKÖPING 073-926 00 57 adam.bergner@gmail.com
--	--	--	--

Suppleanter:

Peter Berglin Fortunagatan 33 553 23 JÖNKÖPING 0723-50 90 90 peterberglin@comhem.se	Ruben Brage Tröskaregatan 90 583 34 LINKÖPING 070-345 21 17 mail@rubenbrage.se	Kim Arrio Navestadgatan 4U 603 67 NORRKÖPING 072-273 61 07 swespy_kim@hotmail.com	Bo Håkansson Karpstigen 2 587 91 TRANÅS 070-365 42 24 bo.thomas.hakansson@telia.com
---	--	---	---

Föreningsadress: Tåkerns Fältstation, Box 204, 595 22 MJÖLBY

Fältstation: Renstad, Åsen 2, 590 22 VÄDERSTAD

Postgironummer: 26 34 96 - 2

Swish: 1230180471

Medlemsavgift: Avgiften 2017 är 100 kr - inkluderar ett info och Vingspegelns Tåkernnummer.

Adress hemsida: **www.takern.se** Org. nr. 823000-4817

Du hittar oss även på Facebook och Instagram!

Tåkernobsar 2016

Lars Gezelius

2016 var stationens 53:a verksamhetsår och aktiviteterna var omfattande både i form av fältarbete och en ökande publik verksamhet med guidningar, studiecirklar, guidningar för synsvaga, visning av ringmärkning m.m. i samarbete med naturum Tåkern. Arbetet har till största delen utförts av våra många trotjänare. Stationsbemanningen hade även detta år ett stort internationellt inslag.

Det blev en ny art för Tåkern, nämligen brandkronad kungsfågel. Det skulle vara fågelart nr. 278 för området. I övrigt noterades inte så många sällsyntheter detta år men stäpphök, snösiska och bändelkorsnäbb finns i rullorna. Stationen var bemannad hela 155 dagar, med nästan daglig närvaro från maj till mitten av september. Långliggande personal var Karl-Martin Axelsson, Adam Bergner, Lars Gezelius, Lauren Kennedy (Wales), Katharina Philipp (Tyskland) och Donna Talluto (Belgien). Omfattande inventerings- och ringmärkningsinsatser har också gjorts av Bengt Andersson, Kim Arrio, Göran Axelsson, Tommy Berg, Peter Berglin, Göran Bergengren, Benny Ekberg, Christer Elderud, Christer Eriksson, Jan Henriksson, Ellen Hultman, Bo Håkansson, Konny Hörberg, Staffan Kvist, Gunnar Myrhede, Elke Myrhede, Lars Nilsson, Jan-Erik Nordqvist, Kent Persson, Per Saarinen, Magnus Swenson och Tommy Tyrberg.

Under året ringmärktes 3329 fåglar av 61 arter och nu har nästan 120 000 fåglar märkts genom åren. Det blev ingen ny märkart men tre årsrekord noterades; vassångare (15), kärrsångare (34) och stenknäck (8). Totalt sett blev det ett hyfsat märkår med mer än 1000 fler än medianårssumman som är 2017. Vassarerna märktes med undantag för rörsångare i tämligen goda antal, t.ex. 513 sävsångare och 223 sävsparvar samt nämnda rekord för vass- och kärrsångare.. Med tanke på detta är 580 rörsångare lite lägre än förväntat. 685 boungar märktes, bl.a. 50 fisktärnor men endast 16 skratmåsar. Under året noterades enligt Artportalen 202 fågelarter vid sjön och nedan följer ett axplock av dem.

Det blev en relativt mild vinter. Sjön frös till i december, men gick upp snart igen efter stormen "Svea" precis i början av januari. Den frös sedan på nytt i januari och var till och från istäckt innan sjön gick upp permanent redan i mitten av februari.

Svanar-änder

Rördrom noterades från 16.3 till 19.9 och 50 hanar höll revir. Två **ägretthägrar** sågs vid Furåsa 30.4-1.5. Under perioden 22.7 - 6.11 gjordes tio observationer av ensamma fåglar. Ingen **smådopping** noterade i år, men tre fynd av **svarthakedopping** föreligger; två ex. vid Svanshals udde 7.4 och fyra ex. vid Glänås 17.4 samt två ex. vid Hov 11.6. I maj summerade vi till 395 **grågåskullar** på strandängarna. Noterbart att ingen **rödhuvad dykand** noterades detta år. Två sträckande **storlommar** sågs; en vid Lövängsborg 25.3 och en vid Säby 22.5. **Mindre sångsvan** sågs med två-sju ex. vid Sjötuna 22-23.3. 12.3 rastade 700 **sångsvanar**, vilket är en mycket hög siffra för Tåkern. 28 december rastade minst 200 ex. i sjön. Tre **sjöorrar** sträckte förbi Bankängen 26.3. Övriga simfåglar redovisas på sid. 6-7.

Rovfåglar

Havsörn sågs alla månader med en topp i mars, maxsiffran låg dock bara kring ett 15-tal ex. **Kungsörn** noterades vid hela sex tillfällen under januari till mars + november. En obs 7 februari gällde tre individer. Minst sju par **fiskgjuse** häckade runt sjön. Tio fynd av **stenfalk** föreligger, varav endast tre fynd i maj. **Tornfalk** sågs vid minst 12 tillfällen under mars - oktober. **Pilgrimsfalk** observerades vid minst 30 tillfällen under året. Tre par häckade på Omberg och fyra, tre resp. tre boungar märktes, rekord för Omberg! 17 observationer av **röd glada** av enstaka fåglar gjordes från maj-sept. Som mest sågs hela fem ex. vid Glänås 27.8. Årets inventering av häckande **bruna kärnhökar** slutade på 47 revir. Arten sågs från 8.3 - 2.10. Tre fynd av **ängshök** föreligger; en hona vid Glänås 30.4 och en dito vid Furåsa 1.5 samt en hane vid Ramstad 1.6. En juv. **stäpphök** sågs vid Glänås 15.10. Observationen dock ännu inte granskad av RRK.

Sumphöns-hackspettar

28 par **tranor** bedöms ha häckat i sjön och ca 300 fåglar översomrade. Endast tre observationer av en till sju **rapphöns** gjordes vid Ramstad i okt-nov. och bara en spelande **kornknarr** noterades vid Väversunda 6.6. 15 rapporter om spelande **vaktlar** föreligger från maj-september. I juni-juli fanns fem-sex revirhävande **småfläckiga sumphönsor** vid sjön, vid Svanshals, Toregårdsängen (2), Bankängen, Renstadmaden och Väversunda. **Storspov** har spelat på tre-fyra platser runt sjön. Fyra fynd av **rödspov** föreligger; ett ex. Sjötuna 14.5 resp. 16.8 samt två ex. på samma plats (rasen *islandica*?) 17.9. Ett ex. sträckte förbi Hov 2.10. 18 fynd av **myrspovar** rastande vid Sjötuna gjordes i juli-augusti, som mest sju ex. 1.8. En-två **dubbelbeckasiner** spelade på Charlottenborgsmaden 7 - 12.5, vilket är ungefär samma uppträdande som 2015. **Dvärgbeckasin** noterades med endast ett ex., vilket var 11.6 vid Svålingetornet.

Ett par **mindre strandpipare** sågs vid Tovören 26.5 och ett par höll till vid Sjötuna i maj. Under sommaren rastade som mest fyra ex. 9.7 vid Sjötuna. En **större strandpipare** varnade vid Tovören 26.5. 25 ex. rastade vid Sjötuna 29.5. Under hösten rastade arten frekvent vid Sjötuna, som mest 44 ex. 14.8. Under våren rastade som mest 95 **brushanar** vid Sjötuna 14.5. 19.9 rastade 72 **kärrensnäppor** vid Sjötuna. Som mest rastade tio **spovsnäppor** vid Sjötuna 27.8 och **kustsnäppa** noterades med som mest 12 ex. sträckande vid Renstad kanal 30.7. **Småsnäppa** noterades under maj-sept., som mest 13 ex. Sjötuna 21.8. 12 **mosnäppor** rastade vid Sjötuna 14.5. En **sandlöpare** rastade vid Sjötuna 3-4.9.

6.5. sågs fyra adulta och en 2K **dvärgmåsar** vid Glänås. Ca 2000 par **skratmåsar** gick till häckning i sjön (flest vid Glänås. ca. 1700 par) och omkring 1500 ungar kom på vingarna. Under juni noterades enstaka varnande **gråtrutar** ute vid måskolonierna, utan att någon säker häckning kunde fastställas. En **silltrut** noterades vid Sjötuna 3.9 respektive Glänås 25.9. Enstaka **skrântärnor** sågs från 5.7 - 4.9. Toppnoteringar var 41 ex. vid Sjötuna 22.7. 133 par **fisktärnor** häckade i år och ca 150 ungar kom på vingarna. **Svarttärnorna** hade ett ganska gott år. och 17 par häckade vid Tovören och de bedöms ha fått ca 10 ungar på vingarna.

En **jorduggla** sågs vid Lövängsborg 2.4 och 16.5 samt ett ex. vid Ramstadbron 17.5, 30.5 samt 19.11. En **berguv** noterades vid Glänås 28.11. **Mindre hackspett** har noterats vid Renstad kanal, Glänås, Sjötuna, Svålinge, Sandby och Kälkestad. Noterbart är att ingen **göktyta** noterats. Tre fynd av enstaka **kungsfiskare** föreligger; en vid Svålinge 24.2 och en vid Renstad kanal 23.7 och 11.9.

Tättingar

Tre **rödstrupiga piplärkor** noterades under september. **Forsärla** noterades vid sju tillfällen maj-oktober. En **berglärka** sågs vid Ramstadbron 8-25.1. En **ringtrast** rastade på Svanshals äng 28.4. En **blåhake** observerades 5.9 vid Lövängsborg. Revirhävande **vassångare** konstaterades på minst 17 platser ute i vassarna, vilket är rekord. De flesta reviren låg relativt tätt i Renstad yttre. **Gräshoppsångare** sjöng på tre platser i maj; Bankängen, Ramstadbron och Lövängsborg. I maj-juni fanns sjungande **kärrsångare** på fyra platser vid sjön, Kolsbro, Lövängsborg, Ramstadbron och Gärdslösa. Årets inventering av **trastsångare** slutade på 200 sjungande hanar i maj-juni. Arten noterades från 21.5 -12.6. En **flodsångare** sjöng vid Hov 28.5 och en **busksångare** 6-26.6 vid Charlottenborg. Tåkerns första fynd av **brandkronad kungsfågel** gjordes vid Glänås 23.4. Under häckningstid fanns minst två revirhållande **törnskator**; vid Svålinge och Lövängsborg. En **mindre flugsnappare** noterades vid Väversunda kyrka 30.5. **Pungmes** noterades vid Glänås med tre ex. 23.5 ett ex. 12.6. **Skäggesen** fortsätter sin ökande trend efter bottenåret 2011. 135 observationer finns i Artportalen. Under vintern noterades 10-20 ex. vid Svålinge, Renstad, Glänås och Hov. Under högflyktsperioden i oktober noterades som mest 200 ex. vid Renstad kanal, 90 vid Glänås och 100 vid Hov. 203 fåglar ringmärktes under året. En **bändelkorsnäbb** sträckte över Renstad kanal 28.8. Fyra fynd av **vinterhämpling** föreligger, som mest 36 ex. vid Holmen 1.1. Sjungande **rosenfinkar** avnjöts i Charlottenborg 30.5 samt Lorbybäcken 14.6. 12 fynd av **snösparv** föreligger i januari-mars samt oktober-november med max 14 ex. vid Ramstad 3-30.1 och åtta ex. vid Palsgården 9.1.

Gås- och tranräkningar 2016

Lars Gezelius och Bengt Andersson

Under våren genomfördes tre räkningar och under hösten sju. Mittmånadsräkningarna på hösten ingår i de av Wetlands International samordnade europeiska inventeringarna av gäss. Räkningemetodiken var densamma som tidigare år, d.v.s. gässen räknades under morgonuppfloget från sju platser runt sjön. Räkningarna kompletterades med artbestämning av ovanligare arter på fälten senare samma dag eller dagen efter.

Hösten bjöd på rekord för grågås och trana men en mycket låg maxsiffra för sädgås. **Sädgåsens** max på 7980 är den sjunde lägsta summan sedan räkningarna började 1969. Enstaka fåglar sågs året ut. 144. ex bestämdes till rasen **tundrasädgås**, vid Ramstad 3.11. **Grågässen** toppade i mitten av september med 19230, vilket är drygt 1000 fler än förra toppnoteringen 2012. Årets sista obs gjordes 26.12. **Vitkindade gäss** toppade med 1150 ex. 29.10, vilket är näst högsta notering vid Tåkern. En **stripigås** sågs 16-18.9. **Bläs-** och **spetsbergsgäss** rastade i relativt beskedliga antal. Maxantal för bläsgås blev 235 ex. 2.11, vilket är den högsta höstsiffran! Rekordet för Tåkern är 410 ex. i mars 2015. För spetsbergsås blev toppen endast 48 ex. 24.11, vilket också var årets sista observation av arten. **Tranorna** rastade också i rekordantal. 7650 1.10 är ca 550 fler än förra toppnoteringen 2014. Ett ex. dröjde sig kvar till 26.11.

Under vårsäsongen sågs de första sädgässen 7.2. **Sädgässen** toppade sedan med 4820 ex. 12.3. 810-1250 ex. av **tundrasädgås** rastade 4-18.4. Vårens sista sädgäss sågs 1.5. De första **grågässen** dök upp 30.1 och toppade sedan med 2360 ex. 12.3. **Bläsgås** rastade med som mest hela 300 ex. vid Åsby 16.3 medan **spetsbergsgås** toppade med endast 22 ex. 14.3. En **fjällgås** sågs vid Sjötuna 21-22.3. Vid Lindön noterades 400 sträckande **vitkindade gäss** 10.5. 3500 **tranor** räknades 28.3, vilket är näst högsta vårsiffran. Rekordet är 4000 ex. 2014.

Tabell. Antalet individer av olika gåsarter samt trana vid höstens räkningar.

	20/8	4/9	17/9	1/10	15/10	29/10	12/11
Sädgås <i>Anser fabalis</i>	-	13	770	1630	4450	7980	5200
Grågås <i>Anser anser</i>	12100	13120	19230	10350	5460	2700	-
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	-	-	-	3	12	10	6
Spetsbergsgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	-	-	-	-	6	11	15
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	138	850	840	830	180	270	120
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	-	1	3	-	310	1150	1
Stripigås <i>Anser indicus</i>	-	-	1	-	-	-	-
Trana <i>Grus grus</i>	5350	5650	7200	7650	790	1	1

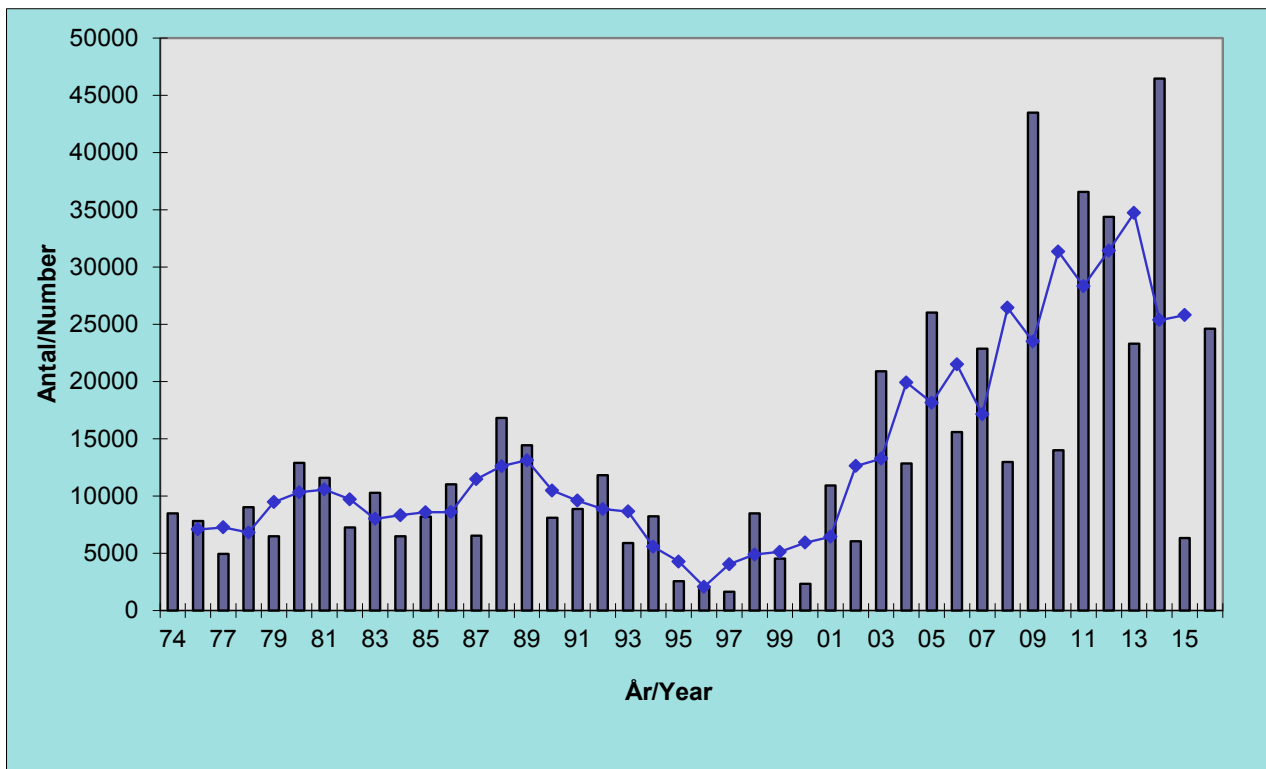
Simfågelräkningar 2016

Lars Gezelius

Under hösten genomfördes tre simfågelräkningar. Räkningen i september ingår i de alleuropeiska räkningarna av simfåglar som är en del av Wetlands International program. Väderbetingelserna var relativt bra vid alla räkningstillfällena med god sikt och svaga till måttliga vindar. Vid räkningen i augusti var det dock lite regnskurar. Räkningsplatserna var i stort sett bemannade som tidigare år, d.v.s. Svanshals udde, Glånås, Sjötuna, Hov, Säbyviken, Svålinge och Åsby.

Antalet rastande simfåglar återhämtade sig glädjande nog ifrån bottennoteringarna 2015. De låga antalen 2015 förklaras bl.a. av att en stor del av sjöns bottenyta saknade undervattensvegetation. Under 2016 skedde en viss återkomst av Axslinga *Myriophyllum spicatum* och kransalgen rödstråfse *Chara tomentosa*. Återkomsten gynnades troligen av den torra, soliga och vindmässigt tämligen lugna våren och sommaren.

Antalet rastande simfåglar under hösten var generellt bara något under medelvärdena för räkningarna de närmast föregående 10 åren. **Bläsand** och **brunand** rastade i helt normala antal medan **knölsvan** låg en bra bit under medelvärdena. Under september - oktober rastade ovanligt mycket **vigg**. Utanför räkningarna noterades bl.a. 400 **storskrakar** 28.12. Glädjande nog kanske vi preliminärt kan blåsa faran över vad gäller tillståndet i Tåkerns undre värld.

Totalt antal inräknade simfåglar, exklusive sothöns, i Tåkern under septemberräkningen 1974-2016. Linjen anger rullande treårsmedelvärde.

Våren och sommaren

Ingen regelrätt räkning genomfördes. Under våren räknades som mest 700 **sångsvanar** 12.3, vilket är en mycket hög siffra för Tåkern. Kanske rekord? Vårens simfågelnöteringar var beskedliga antal. **Sothöns** sågs i några smärre flockar om max 60 ex. och max 200 **vigg** noterades vid Glänås 5.3 samt max 65 **brunänder** 27.3. Dock goda 800 **knipor** 3.4 vid Glänås. En **bergandhane** rastade vid Sjötuna 24.3 och 26.3 sågs minst ett 30-tal **salskrakar** i sjön. En **alfågel** noterades vid Hov 23.3.

I juni sågs 120 **brunänder** i Renstad yttre 3.6 och 80 i Svälänge 16.6. En **salskrakehane** noterades vid Svälänge 16.6. Under sommaren räknades 980 knölsvanar, men det sågs bara enstaka ungpullar.

Tabell. Antal simfåglar vid höstens simfågelräkningar. Inom parentes anges medelantalet för de senaste tio årens räkningar. Rekordantal markerad med stjärna.

	20/8 (06-15)	17/9 (06-15)	15/10 (06-15)
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	90 (188)	300 (277)	410 (517)
Gråhakedopping <i>Podiceps grisegena</i>	0 (0)	0 (0)	0 (1)
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0 (1)	0 (1)	0 (1)
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	160 (153)	550 (387)	120 (185)
Häger <i>Ardea cinerea</i>	13 (19)	9 (15)	26 (16)
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1420 (2596)	1150 (2584)	1600 (2431)
Sångsvan <i>Cygnus cygnus</i>	0 (3)	0 (1)	40 (14)
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0 (2)	0 (1)	1 (0)
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1060 (2557)	6140 (4030)	7770 (5209)
Snatterand <i>Anas strepera</i>	640 (830)	600 (1168)	170 (434)
Kricka <i>Anas crecca</i>	780 (707)	300 (894)	170 (277)
Gräsand <i>Anas platyrhynchos</i>	750 (1391)	620 (1086)	550 (1287)
Stjärtand <i>Anas acuta</i>	10 (14)	40 (142)	13 (43)
Årta <i>Anas querquedula</i>	0 (1)	0 (0)	0 (0)
Skedand <i>Anas clypeata</i>	19 (47)	2 (26)	18 (14)
Brunand <i>Aythya ferina</i>	10450 (11650)	12200 (11818)	3850 (3877)
Vigg <i>Aythya fuligula</i>	310 (1701)	2600 (1434)	4150 (2383)
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	13 (305)	100 (199)	1120 (2004)
Bergand <i>Aythya marila</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Obest. änder <i>Anatinae sp.</i>	0 (1550)	0 (1217)	0 (2278)
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	1 (2)	0 (2)	75 (46)
Småskrake <i>Mergus serrator</i>	0 (0)	0 (1)	0 (2)
Storskrake <i>Mergus merganser</i>	0 (3)	0 (38)	400 (195)
Sothöna <i>Fulica atra</i>	11500 (10105)	8200 (13433)	1250 (2518)
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa:	27216 (34291)	32811 (39032)	21733 (23731)
% av medelvärdet	79 %	84 %	92 %

Stöd Engure fågelstation i Lettland

Enguresjön ligger nära kusten vid Rigabukten och är Tåkerns ”vänsjö”. Den liknar Tåkern med stora vassområden och kransalger bland undervattensväxterna. Verksamheten vid Engure drivs av Biologiska institutet i Riga och är inriktad på populationsekologi hos framförallt änder och skrattmåsar. Engurestationen lever på knappa resurser och framtiden är oviss.

Bidraget går och kommer att gå till den löpande verksamheten samt till utrustning som kan behövas vid Engure. Valfritt belopp kan betalas in på föreningens ordinarie postgirokonto. Märk talongen Engure.

Kallelse till årsmöte

Tåkerns Fältstation håller årsmöte onsdagen den **22 mars 2017 kl. 18.30**. Platsen är naturum Tåkern, B-huset, vid Glänås. Efter mötesförhandlingarna blir det ett föredrag med bilder om Antarktis av Peter Berglin. Fika med smörgåstårta utlovas.

Välkommen !

Vårens gås- och tranräkningar

Vi drar igång räknandet av rastande gäss och tranor i mars igen. Räkningsdagarna är preliminärt 11, 18, 25 mars samt 2 april i gryningen.

Anmälan till Bengt Andersson, 0705-49 06 09
eller Lars Gezelius 010-223 53 94

Efter räkningarna samlas vi i Åsenstugan, fikar och summerar.

Självklart i bokhyllan!

Köp vår fina jubileumsbok - 50 år med Tåkern. Intressant och rolig läsning kryddat med mängder av bilder från ett halvt sekel av fågelstudier vid Tåkern.

Finns på naturum Tåkern och på Länsstyrelsen, Östgötagatan 3, Linköping. Beställ på mail till lars.gezelius@lansstyrelsen.se så skickar vi för 190 kr inkl porto. Betala då på Plusgiro 26 34 96 - 2 eller med Swish till 1230180471